

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ начальника обласної
військової адміністрації
05.04.2023 № 85/2023-н

ОБЛАСНА ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА
розвитку військово-патріотичного виховання та підтримки предмета
"Захист України" на 2023-2024 роки

ПАСПОРТ ПРОГРАМИ

1	Ініціатор розроблення програми	Департамент освіти та науки Хмельницької обласної військової адміністрації
2	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення програми	<p>Указ Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019 “Про Стратегією національно-патріотичного виховання”, Закон України “Про основи національного спротиву”, розпорядження Кабінету Міністрів України від 09 жовтня 2020 року № 1233-р “Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року”, наказ Міністерства освіти і науки України від 09 листопада 2018 року № 1221 “Про затвердження Положення про міжшкільний ресурсний центр”, наказ Міністерства освіти і науки України від 13 грудня 2021 року № 1357 “Про затвердження типового переліку засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів предмета “Захист України” закладів освіти, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти”, наказ Міністерства освіти і науки України від 06 червня 2022 року № 527 “Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641”, наказ Міністерства оборони України від 04.01.2023 № 7/нм “Про організацію та проведення курсів професійної військової освіти та курсів підвищення кваліфікації у вищих військових навчальних закладах, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти і закладах фахової передвищої військової освіти у 2023-2024 роках”</p>
3	Розробник програми	Департамент освіти та науки обласної військової адміністрації

4	Відповідальний виконавець програми	Департамент освіти та науки обласної військової адміністрації
5	Учасники програми	Хмельницький обласний територіальний центр комплектування та соціальної підтримки; Головне управління ДСНС України у Хмельницькій області; Головне управління Національної поліції в Хмельницькій області; Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти; Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького; Харківський Національний університет внутрішніх справ; Державний ліцей-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою “Кадетський корпус” імені І.Г. Харитоненка Державної прикордонної служби України; органи місцевого самоврядування; Товариство Червоного Хреста України; Хмельницька обласна організація товариства сприяння обороні України; громадські організації, заклади загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти всіх форм власності
6	Термін реалізації програми	2023-2024 роки
7	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, усього, у тому числі за рахунок коштів:	18 млн 244,0 тис. грн
	обласного бюджету	1 млн 500,0 тис. грн
	бюджетів територіальних громад	14 млн 944,0 тис. грн
	інших джерел, не заборонених законодавством	1 млн 800,0 тис. грн

Загальні положення

Конституцією України визначено, що захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком кожного громадянина України.

Вимоги Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, стан повномасштабної війни в Україні потребують інноваційних прагматичних підходів щодо початкової загальновійськової підготовки, національного військово-патріотичного виховання, формування готовності старшокласників до вияву відповідальної громадянської позиції, патріотизму, захисту державного суверенітету та територіальної цілісності України, військової служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях. Воєнна доктрина України, зростання потужностей та авторитету Збройних Сил України потребує підготовленого кадрового резерву і саме заклади загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти забезпечують виконання цього завдання, організовуючи заходи військово-патріотичного змісту та початковий військовий вишкіл під час вивчення предмета “Захист України”.

На 01 січня 2023 року на Хмельниччині функціонує 349 закладів (23 заклади професійної (професійно-технічної) освіти та 326 закладів загальної середньої освіти), що забезпечують третій рівень повної загальної середньої освіти, в яких близько тридцяти однієї тисячі здобувачів освіти вивчають предмет “Захист України”.

Зазначений предмет викладають 370 працівників закладів освіти, з яких 108 мають повне педагогічне навантаження з цього предмета, 241 особа є спеціалістами з інших предметів. Із загальної кількості надавачів освітніх послуг 65% мають досвід проходження військової служби в минулому, з них 48% належать до офіцерського складу, 30% – сержантського і старшинського складу, 22% – до рядового складу.

В основу організації процесу навчання предмета “Захист України” покладено компетентнісний підхід, відповідно до якого результатом вивчення предмета стануть сформовані в учнів ключові й предметні компетентності, які свідчать про готовність здобувачів закладів загальної середньої освіти, у разі необхідності, виконати свій конституційний обов'язок і стати на захист України. В умовах воєнного стану військово-патріотичне виховання, орієнтоване на формування в учнів готовності до захисту Української держави, розвиток бажання здобувати військові професії, проходити службу у Збройних Силах України, є пріоритетним.

Визначення проблемних питань, на розв'язання яких спрямовано Програму

Процес трансформаційних змін, який відбувається у сфері початкової загальновійськової підготовки, національного військово-патріотичного виховання, потребує вирішення низки проблем:

відсутність міжшкільних ресурсних центрів, діяльність яких спрямовано на розвиток військово-патріотичне виховання та допризовну підготовку;

низький рівень матеріально-технічного забезпечення навчальних кабінетів предмета “Захист України” закладів освіти, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти;

невідповідна кваліфікація педагогічних працівників, які здійснюють початкову загальновійськову підготовку;

невідповідність умов навчання та змісту технологій практичних занять сучасним реаліям та потребам;

недостатній рівень співпраці між територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки та закладами освіти.

Мета та завдання програми

Метою Програми є формування в учнівської молоді життєво необхідних знань, умінь і навичок щодо захисту України, ціннісної патріотичної здібності особистості, самоствердження в патріотичній діяльності та формування алгоритму дій в умовах надзвичайних ситуацій, а також системного уявлення про військово-патріотичне виховання як складову частину патріотичного виховання особистості.

Завданнями Програми є:

підготовка учнівської молоді до захисту життя і здоров'я, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу;

ознайомлення учнівської молоді з основами нормативно-правового забезпечення захисту України, цивільного захисту та охорони життя і здоров'я;

набуття знань про задачі Збройних Сил України та інших військових формувань, їх характерні особливості; засвоєння основ захисту України, цивільного захисту, основ медичних знань; здійснення психологічної підготовки молоді до захисту України;

підготовка учнів до захисту України, професійної орієнтації молоді, служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, визначених чинним законодавством;

формування військово-патріотичних цінностей, впевненості, ціннісної мотивації, життєдіяльності особистості в умовах сучасних викликів.

Шляхи і засоби досягнення мети та завдань Програми

Програма передбачає забезпечення комплексної, системної і цілеспрямованої діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти, громадських організацій, інших установ та закладів, діяльність яких спрямовано на формування у громадян, насамперед у молодого покоління,

високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України.

Ефективна реалізація Програми потребує:

1. Покращення матеріально-технічного забезпечення, модернізації засобів навчання та обладнання навчальних кабінетів предмета “Захист України” у закладах освіти.

Наказом Міністерства освіти і науки від 13 грудня 2021 року № 1357 затверджено Типовий перелік, що визначає засоби навчання та обладнання, якими може бути оснащено навчальні кабінети предмета “Захист України” закладів освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, та міжшкільних ресурсних центрів комунальної форми власності, з урахуванням вимог Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти та відповідних навчальних програм.

2. Формування мережі міжшкільних ресурсних центрів з вивчення предмета “Захист України” (далі – Центр).

Головною метою діяльності Центру є забезпечення реалізації права громадян на повну загальну середню освіту в частині вивчення предмета “Захист України”.

Головними завданнями Центру є:

1) удосконалення знань учнів основних положень Конституції України про захист України, Закону України “Про загальний військовий обов'язок і військову службу”, інших нормативно-правових актів з питань проходження військової служби;

2) підготовка молоді до служби у Збройних Силах України, інших військових формуваннях;

3) створення та забезпечення функціонування класів безпеки, що сприятиме систематичній підготовці дітей та молоді з питань цивільного захисту, особистої безпеки, здорового способу життя та формування навичок самозахисту і рятування в умовах надзвичайних ситуацій;

4) забезпечення розвитку неолімпійського виду спорту “Спортивне орієнтування”.

У процесі занять спортивним орієнтуванням у старшокласників формується здатність швидко приймати рішення на тлі граничних фізичних навантажень, точно орієнтуватися у незнайомій місцевості, вправно пересуватися у складних умовах, долати штучні і природні перешкоди. Зазначені навички сприятимуть формуванню військово-прикладних навичок та психологічної готовності до майбутньої військової служби у Збройних Силах України;

5) сприяння професійному зростанню та формуванню сучасних компетентностей працівників, які здійснюють початкову загальновійськову підготовку;

6) консолідація зусиль суспільних інституцій (громадських організацій, закладів освіти, культури, засобів масової інформації тощо) у справі військово-патріотичного виховання підростаючого покоління.

Перелік напрямів та заходів Програми

Перелік напрямів діяльності та заходів із визначенням шляхів їх реалізації та джерел фінансування наведено у додатку до Програми.

Очікувані результати виконання Програми

Програма забезпечить безперервність, наступність і перспективність процесу виховання патріотизму, духовності, формування національної гідності, високих моральних якостей готовності до захисту України.

Виконання Програми дасть змогу:

покращити матеріально-технічну базу кабінетів предмета “Захист України”;

створити мережу міжшкільних ресурсних центрів з вивчення предмета “Захист України”;

удосконалити умови навчання та змісту технологій практичних занять з учасниками освітнього процесу;

посилити освітню роботу з питань безпеки життєдіяльності та цивільного захисту;

підвищити рівень компетентностей та умінь здобувачів освіти щодо формування безпекових навичок поведінки;

покращити матеріально-технічну базу для проходження навчання та підвищення кваліфікації вчителів предмета “Захист України”;

підвищити рівень фахової компетентності педагогів та увагу до військово-патріотичного потенціалу учнівської молоді;

посилити виховну складову в загальній системі формування у населення області національної гідності, готовності до виконання громадянських і конституційних обов’язків.

Координація та контроль за ходом виконання Програми

Координація та контроль за ходом виконання Програми покладається на Департамент освіти та науки Хмельницької обласної військової адміністрації, який систематично здійснює обґрунтовану оцінку результатів виконання Програми та, у разі потреби, розробляє пропозиції щодо доцільності продовження, внесення додаткових заходів, завдань, обсягів і джерел фінансування, переліку виконавців, строків виконання Програми тощо.

Департамент освіти та науки Хмельницької обласної військової адміністрації після завершення бюджетного періоду та закінчення визначеного терміну дії Програми подає на розгляд уповноваженому органу підсумковий звіт про результати її виконання.

Фінансове забезпечення Програми

Фінансування Програми здійснюватиметься за рахунок коштів обласного бюджету, бюджетів територіальних громад та інших джерел не заборонених чинним законодавством.

Орієнтовний обсяг фінансування Програми становить 18 244,0 тис. грн, у тому числі за роками:

2023 рік – 11 520,0 тис. грн;

2024 рік – 6 724,0 тис. гривень.

Обсяг видатків, необхідних для виконання Програми, визначається щороку з урахуванням можливостей місцевих бюджетів на відповідний рік, а також з інших джерел не заборонених чинним законодавством.

Фінансове забезпечення заходів, передбачених цією Програмою, здійснюватиметься відповідно до вимог законодавства у межах видатків, передбачених в місцевих бюджетах для її реалізації на відповідний рік, і може коригуватися під час його виконання.

Керівник апарату
адміністрації

Оксана ВЖЕШНЕВСЬКА